

4. gr.

Lántakandi greiðir árlega jafnháa vexti af skuld sinni, sem greiddir eru á hverjum tíma af lánum úr veðdeild Landsbankans, að viðbættum $\frac{1}{2}$ % af skuldinni. Lánin endurgreiðast með jöfnum fjárgreiðslum vaxta og afborgana ár hvert.

5. gr.

Á lánum, sem veitt eru gegn veði í húsum yngri en tveggja ára, er hámark lánstímans 35 ár. Ella skal lánstíminn vera skemmri og ákveðinn hverju sinni af stjórn lífeyrissjóðsins með hliðsjón af aldri hins veðsetta húss.

6. gr.

Lánum, er lífeyrissjóður veitir, má stjórn hans eigi segja upp meðan lántakandi fullnægir að öllu leyti skyldum þeim, er hann hefur undirgengið. En ef ákvæðisgjöld hans eigi eru greidd á réttum gjalddaga eða ef veðið gengur svo úr sér, að það er eigi lengur fulltryggjandi eftir því, sem ákveðið er, eða haldi lántakandi ekki váttryggðum húseignum, er að veði eru, eða verði veðsett eign eign annars en lántakanda eða maka hans, má stjórn lífeyrissjóðsins segja láninu upp með tveggja mánaða fyrirvara, til greiðslu á næsta gjalddaga.

Nú hættir lántakandi að vera sjóðfélagi og greiðir hann þá frá þeim tíma 6% ársvexti af skuld sinni.

Fjármálaráðuneytið, 17. maí 1951.

Eysteinn Jónsson.

Kjartan Ragnars.

REGLUGERÐ

um jarðrækt.

I. KAFLI

Um stjórn ræktunarmála.

1. gr.

Landbúnaðarráðuneytið (landbúnaðarráðherra) hefur á hendi æðstu stjórn allra ræktunarmála.

2. gr.

Búnaðarfélag Íslands hefur á hendi umsjón með framkvæmd þeirra ræktunarmála, sem lán eða ríkisframlag er veitt til samkv. jarðræktarlögum og reglugerð þessari.

3. gr.

Störf þau, sem Búnaðarfélagi Íslands eru falin með reglugerð þessari annast búnaðarmálastjóri með aðstoð jarðræktarráðunauta félagsins, héraðsráðunauta og mælingarmanna búnaðarsambandanna undir umsjón félagsstjórnarinnar.

4. gr.

Héraðsráðunautar í jarðrækt skulu vera framkvæmdastjórar búnaðarsambandanna og hafa á hendi leiðbeiningar og eftirlit með ræktunarframkvæmdum hver á sínu starfssvæði, þar á meðal:

- a. að veita bændum og öðrum, er jarðyrkju stunda, aðstoð við að undirbúa ræktunarframkvæmdir og gera áætlanir um þær;

- 92 b. að leiðbeina um meðferð og notkun áburðar, þar á meðal að fá bændur til að
17. maí leita eftir áburðarþörfinni með einföldum áburðartilraunum;
c. að leiðbeina mönnum þeim, er vinna í umferðavinnu að ræktunarframkvæmdum, sem styrkur er greiddur til samkvæmt jarðræktarlögum;
d. að leiðbeina um notkun, hirðingu og viðhald búvéla.

Héraðsráðunautar í jarðrækt skulu vera svo margir, sem nauðsyn krefur, að dómi Búnaðarfélags Íslands, enda samþykki ráðherra tölu þeirra og starfssvæði. Sé starfssvæði ráðunautar minna en meðal sýslufélag, skal framlag ríkisins lækka í hlutfalli við það. Heildarframlag ríkissjóðs til launagreiðslu héraðsráðunautar skal þó aldrei fara fram úr því, að ríkið greiði sinn hluta af fullum launum 10 ráðunauta.

Heimilt er að fela sama manni að gegna starfi sem ráðunautur, bæði í jarðrækt og búfjárrækt, enda fær hann þá greidd laun að hálfu samkvæmt jarðræktarlögum og að hálfu samkvæmt lögum um búfjárrækt.

Þar, sem starfssvæði ráðunautar nær yfir meira en tvö sýslufélög, er heimilt að hafa mælingamenn þeim til aðstoðar, enda samþykki landbúnaðarráðherra tölu þeirra og launakjör, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

Umdæmi ráðunauta skulu vera þessi:

1. Gullbringu- og Kjósarsýsla.
2. Mýra- og Borgarfjarðarsýsla.
3. Snæfellsness-, Hnappadals- og Dalasýsla.
4. Barðastrandarsýslur og Ísafjarðarsýslur.
5. Strandasýsla og Húnavatnssýslur.
6. Skagafjarðarsýsla.
7. Eyjafjarðarsýsla og Grýtubakka og Svalbarðsstrandarhreppar í S.-Þingeyjarsýslu.
8. Þingeyjarsýslur báðar, nema Grýtubakka- og Svalbarðsstrandarhreppar.
9. Múlasýslur báðar og Austur-Skaftafellssýsla.
10. Vestur-Skaftafellssýsla, Rangárvallasýsla, Árnessýsla og Vestmannaeyjar.

Í 4., 5. og 9. umdæmi mega starfa 1 mælingamaður í hverju umdæmi héraðsráðunaut til aðstoðar, en 2 í 10. umdæminu.

5. gr.

Héraðsráðunautar taka laun eftir 8. fl. launalaga. Launin greiðast að $\frac{2}{5}$ hlutum úr ríkissjóði, en að $\frac{3}{5}$ hlutum af hlutaðeigandi búnaðarsamböndum.

Þóknun til mælingamanna greiðist á sama hátt, enda samþykki landbúnaðarráðherra launagreiðslur búnaðarsambandanna vegna starfsemi þeirra.

Stjórnir hlutaðeigandi búnaðarsambanda setja héraðsráðunautum og mælingamönnum erindisbréf með samþykki Búnaðarfélags Íslands.

6. gr.

Í hverjum hreppi eða bæjarfélagi skal vera eitt búnaðarfélag. Heimilt er þó, að búnaðarfélag nái yfir stærra svæði en einn hrepp, ef sérstakar ástæður mæla með því og Búnaðarfélag Íslands samþykkir.

Stjórnun búnaðarfélaga skal skylt að halda skýrslur og reikninga, eftir því sem stjórn Búnaðarfélags Íslands ákveður. Samrit af skýrslum þessum og reikningum skal senda hlutaðeigandi búnaðarsambandi. Búnaðarsamböndin skulu árlega senda Búnaðarfélagi Íslands skýrslur um jarðræktarframkvæmdir innan síns umdæmis ásamt afriti af reikningum sínum.

Hver sá, er njóta vill ríkisframlags samkv. jarðræktarlögum og reglugerð þessari, skal vera félagsmaður í hlutaðeigandi búnaðarfélagi. Búi sami maður á tveimur

eða fleiri jörðum sinni í hvorri sveit, þá skal hann vera félagsmaður í báðum hreppabúnaðarfélögum, er í hlut eiga.

92

17. maí

7. gr.

Ákvæði jarðræktarlaga og reglugerðar þessarar um ríkisframlag til jarðræktar og húsbóta ná til:

1. Allra heimajarða eða hjáleigna, sem metnar eru sérstaklega til verðs samkv. fasteignamati, enda framfleyti býlið 9 kúgildum í minnsta lagi eða landverð þess að fasteignamati sé 1000 kr. hið minnsta. Undanskildar eru jarðir og jarðarhlutar, er liggja innan skipulagssvæða kaupstaða, kauptúna, sjávar- og sveitarþorpa.
2. Nýbýla, sem stofnuð eru samkv. lögum nr. 35 frá 29. apríl 1946, um landnám, nýbyggðir og endurbyggingar í sveitum.
3. Allra ræktunarlóða í kaupstöðum, kauptúnum, sjávar- og sveitaþorpum, sem liggja utan takmarka skipulags byggingarlóða á hlutaðeigandi stað.
4. Félagsbundinna ræktunarframkvæmda, sem gerðar eru í þeim tilgangi, að koma á fót eða efla sjálfstæðan búrekstur í sveit og við sjó, þar með talin bú, er bæjarfélög reka vegna nauðsynja bæjarins.

8. gr.

Ræktað land telst í reglugerð þessari: Tún, matjurtagarðar, akrar og véltæk og framræst áveituengi, sem liggja utan skipulagssvæða byggingarlóða í kaupstöðum, kauptúnum og sjávar- og sveitaþorpum. Lönd þessi má eigi skerða, eða taka undir annan atvinnurekstur, nema um sé að ræða:

- a. Almenna nauðsyn ríkis-, bæjar- og sveitarfélaga.
- b. Nauðsynlegan atvinnurekstur, er eigandi landsins hefur með höndum eða efnir til.
- c. Sölu lands eða leigu, til þess að landið verði notað undir mannvirki vegna nauðsynlegs atvinnureksturs, er eykur verðmæti þess og ætla má, að verði til varanlegra hagsbóta fyrir hlutaðeigandi bæjar- eða sveitarfélag.

9. gr.

Nú þykir nauðsynlegt að láta af hendi ræktað land eða hætta að nytja það til ræktunar af þeim ástæðum, sem um getur í 8. gr., staflíð a—c, og skal þá ávallt leita umsagnar hlutaðeigandi héraðsráðunautar eða ráðunautar Búnaðarfélags Íslands, ef héraðsráðunautur er ekki starfandi á svæðinu, en að henni fenginni skal málið lagt fyrir hlutaðeigandi bæjar- eða sveitarstjórn til fullnaðar úrskurðar.

10. gr.

Vegagerð og línulagnir um ræktað og ræktanlegt land skal háð þessum takmörkunum:

1. Þegar vegir eða línur eru lagðar um ræktað land, skal þess ávallt gætt, að skerða ræktunina sem minnst og að verkið valdi eigi öðrum óþægindum við notkun landsins en þeim, er ekki verður hjá komið, að álit hlutaðeigandi héraðsráðunautar. Ef héraðsráðunautur er ekki starfandi á svæðinu, skal leita álits ráðunautar Búnaðarfélags Íslands.
2. Vegar- og línustæði um ræktanlegt land séu valin þannig og þess gætt við lagningu, að það hindri eigi eða torveldi framræslu landsins og notkun til ræktunar. Að öðru jöfnu skal þess jafnan gætt, að skurðir með vegum geti komið að sem bestum notum við þurrkun landsins. Skal þar, sem svo stendur á, undirbúningi verksins hagað í samráði við hlutaðeigandi héraðsráðunaut. Ef héraðsráðunautur er ekki starfandi á svæðinu, skal leita álits ráðunautar Búnaðarfélags Íslands.

92
17. maí

Línur, sem lagðar eru í jörð á ræktuðu landi eða ræktanlegu, skulu ætíð merktar svo greinilega á landinu, að ekki verði um villzt, hvar þær liggja, að öðrum kosti er ekki skylt að bæta það tjón, er hljótast kann á línunum þessum við ræktunarframkvæmdir. Reynist nauðsynlegt að dómi héraðsráðunautar eða ráðunautar Búnaðarfélags Íslands, að breyta, dýpka eða gera nýtt vegræsi vegna framræslu landsins, skal kostnaður sá, er af því leiðir, greiddur að hálfu af vegagerðaraðila (ríki, sýslu eða hreppi) og að hálfu af þeim, er láta gera framræsluna.

3. Vegagerðaraðilum er skylt að haga framkvæmdum sínum þannig, að ræktanlegu landi sé ekki eytt að óþörfu og af vegagerðinni stafi eigi eyðingarhætta lands vegna jarðfoks, landbrots o. þ. l.

Náist eigi samkomulag milli hlutaðeigandi aðila um framangreind atriði, sker gerðardómur, skipaður þrem mönnum, úr ágreiningi. Sé einn tilnefndur af Búnaðarfélagi Íslands, annar af sangöngumálaráðuneytinu, oddamann tilnefnir sýslumaður í þeirri sýslu, þar sem ágreiningur hefur orðið.

II. KAFLI

Um ríkisframlög til jarðræktar og húsabóta.

11. gr.

Til framkvæmda þeirra í jarðrækt og húsabótum, sem taldar eru í þessari grein, skal greiða framlag úr ríkissjóði sem hér segir (sbr. þó 17. gr.):

I. Áburðargeymslur:

a. Safnþrær, alsteyptar	kr.	9.00	á	m ³
b. Áburðarhús, alsteypt eða steyppt með járnþaki, þar með taldar steypptar áburðargeymslur undir gólfgrindum í fjárhúsum, enda sé dýpt þeirra eigi minni en 50 cm	—	5.00	—	—
c. Haugstæði, steyppt með 1 m veggjum	—	3.00	—	—

II. Framræsla vegna tún-, akur- eða engjaræktar (handgröftur):

a. Skurðir handgrafnir	—	1.00	—	—
b. Hnausræsi	—	0.75	—	m
c. Önnur ræsi (viðar-, grjót- og pípuræsi)	—	1.50	—	—

III. Framræsla vegna tún-, akur-, engja- og hagaræktar (vélgrafnir skurðir):

Helmingur kostnaðar við gröft skurðanna, en hann telst þessi: Leiga greidd Vélasjóði eða öðrum aðila, viðgerðarkostnaður (sem ekki er innifalinn í leigunni), vírar, hlerar, oliur og mannahald, eftir því sem það er ákveðið eða samþykkt af Vélanefnd ríkisins (sbr. 21. gr.).

IV. Jarðrækt:

Vinnsla og jöfnun lands vegna akur- og túnræktar — 200.00 — ha

V. Grjótnám úr ræktunarlandi, þó ekki yfir 50 m³ á býli á ári — 2.00 — m³

VI. Girðingar um ræktunarlönd, með föstum horn- og hliðstólpum, og sé eigi meira en 5 m bil á milli jarðfastra staura. Girðingar skulu vera minnst 5 strengja gaddavirs-girðingar úr nýju og óskemmdu efni, og sé jafnað í lögðir, eða jafngildi þeirra um vörn og varanleik, ef um virnetsgirðingar er að ræða

— 0.30 — m

VII. Heyhlöður:

a. Þurrheyshlöður steyptar með járnþaki eða þaki úr öðru jafngóðu efni	kr.	1.00	á	m ³
b. Þurrheyshlöður á steypum grunni úr timbri, asbesti, jární eða öðru jafngildu efni	—	0.75	—	—
c. Votheyshlöður, steyptar, með þaki úr varanlegu efni	—	5.50	—	—

92

17. maí

VIII. Áveitur:

Þriðjungur kostnaðar við byggingu flóðgarða og flóðgátta, enda sé verkið unnið eftir áætlun, sem Búnaðarfélag Íslands hefur látið gera eða samþykkt, og í sambandi við áveitu og framræsluframkvæmdir, sem unnið er að samkvæmt fullkominni heildaráætlun.

Framlag til jarðabóta greiðist því aðeins, að þær séu teknar út eigi síðar en á næsta ári eftir að þær eru fullgerðar.

Framlag til haugstæðis veitist því aðeins, að til sé nægilega stór safnþró fyrir kúaþvag á býlinu.

Ekki veitist framlag til að byggja minni þurrheyshlöður en að rúmmál þeirra sé minnst 100 m³.

12. gr.

Skilyrði fyrir ríkisframlagi til framangreindra mannvirkja eru meðal annars þessi:

I. Áburðargeymslur:

- Safnþrær, alsteyptar: Safnþróin sé lagar- og loftheld, afrennslisop og hreinsi- eða dæluop sé með þéttum lokuárumbúnaði.
- Áburðarhús, alsteyppt eða steyppt með járnþaki: Veggir og gólf skal vera lagarhelt og tryggt að umbúnaður dyra sé þannig, að eigi komist rigningar- eða aðrennslisvatn í áburðinn.
- Haugstæði, steyppt með 1 m vegg hæð: Grunnflötur þeirra sé steypdur og steypdir veggir séu að minnsta kosti 1 metri á hæð. Tryggt sé, að grunnvatn og aðrennslisvatn komist ekki í haugstæðið.

II. Framræsla vegna tún-, akur- eða engjaræktar (handgröftur):

- Skurðir, handgrafnir: Hver einstakur skurður skal hafa þá legu og dýpt, er fullnægi hlutverki hans í framræslunni. Skurðurinn skal vera hreinn, þ. e. að ekki liggi hnausar eða stórir steinar í skurðbotninum, er geti orsakað stærri eða minni stíflur, sem leiði til þess að skurðbotninn aflagist eða grói upp um skör fram. Skurðfláinn sé aldrei minni en 1:½ og dýptin ekki minni en 1.20 m, þegar ekki er grafið niður á fastan jarðveg, nema frárennslisskurður sé. Skurðir, sem lokræst er í, séu ekki grynnri en 1.40 m, ef jarðvegur leyfir.
- Lokræsi handgrafin: Dýpt þeirra sé eigi minni en 1.20 m, þar sem jarðvegur leyfir. Ræsunum sé hagað þannig, að þau komi að sem beztum notum við þurrkun landsins.

III. Framræsla vegna tún-, akur-, engja- eða hagaræktar (vélgrafnir skurðir):

Um vélgrafna skurði gilda sömu fyrirmæli og um handgrafna skurði.

Þegar mælt er fyrir þessum skurðum og grafið eftir hæðatöflum, er úttektarmönnum skurðanna heimilt að leggja hæðartöflurnar til grundvallar fyrir úttektinni þannig, að mæla yfirleitt aðeins það, sem er frávik frá hæðartöflunni. Þó skal við og við gera prófmælingar til að sannreyna rúmtak skurðanna.

Ekki er leyfilegt að víkja frá fyrirmælum þeirra, sem fyrir skurðunum mæla, nema nauðsyn sé, vegna ófyrirsjáanlegra orsaka og skal þá leita sam-

92
17. maí

bands við hlutaðeigandi héraðsráðunaut, ef þess er kostur, svo skurðgröfuvinnan þurfi ekki að stöðvast. Þegar svo ber við, að slík frávik hafa reynzt óumflýjanleg, skulu skurðgröfumenn, að loknu verki, gefa hlutaðeigandi héraðsráðunaut eða mælingamanni skýrslu um, að hverju leyti hefur verið vikið frá hæðartöflu eða öðrum fyrirmælum um gröftinn.

IV. Jarðrækt. Ríkisframlag til jarðræktar greiðist því aðeins:

- a. Að landið sé innan löglegrar ræktunargirðingar.
- b. Að þurrkun landsins sé það fullkomin, að vænta megi fullrar eftirtekju.
- c. Að landið hafi verið unnið djúpt og vel og jafnað og valtað, svo að vatni veiti af yfirborði þess, svo sléttun landsins sem véltæks lands verði varanleg. Mýrarjarðvegur sé plægður djúpt.
- d. Að gengið sé vel frá skurðruðningum og spildurnar milli skurða séu fullunnar þannig, að ekki séu skildar eftir óunnar randir meðfram skurðum eða í hornum.
- e. Að nægilegur áburður sé borinn á landið.
- f. Að grasfræi eða akurjurtum hafi verið sáð í landið, eða það sé fullgróið túngróðri sem sjálfgræðsla.

V. Grjótnám. Ef grjóti er ekki ekið burtu af hinu ræktaða landi né það grafið í jörðu, skal gengið snyrtilega frá því og þannig, að það hamli sem minnst allri vinnu á landinu.

VI. Girðingar um ræktunarlönd skulu í minnsta lagi samsvara 5 strengja gaddavírsgirðingu úr nýju óskemmdu efni, er sé 1 m á hæð, með 5 m bili á milli jarðfastra staura, og uppfylla eftirfarandi skilyrði:

- a. Girðingin sé vel strengd. Vel séu jafnaðar allar mishæðir undir girðingunni, svo sauðkindur skriði ekki undir.
- b. Gaddavírsgirðing, 5 strengja, má vera 10 cm frá jörðu, en síðan sé millibil strengjanna, talið neðan frá: 15 cm, 20 cm, 25 cm og 30 cm. Sé girt með vírneti, skal minnst 1 gaddavírsstrengur vera ofan við netið.
- c. Þar sem staðhættir benda til, að girðing verði ekki flutt um set, er heimilt að hlaða traustan garð undir vírinn í stað eins eða fleiri strengja.
- d. Gengið skal svo traustlega frá öllum horn- og hliðstólpum, að þeir haggist ekki.

VII. Heyhlöður:

- a. Þurrheyshlöður steyptar með járnþaki eða þaki úr öðru efni jafngóðu:

Hlöðurnar skulu vera alsteyptar að veggjum og byggðar á traustum og vatnspéttum grunnni. Nú er hætta á, að dómi úttektarmanns, að grunnur leiði vatn til hlöðunnar, og verður hún þó því aðeins tekin út, að vatni sé ræst frá og gólfið steyp. Nú eru veggir að hlöðu steypdir að nokkru leyti, og er þá heimilt að veita ríkisframlag, samkvæmt 11. gr. jarðræktarlaga VII. a., á þann hluta hlöðunnar, sem steypur er, þó því aðeins að helmingur hlöðunnar að minnsta kosti sé steypur og veggirnir steypdir frá grunnni.

- b. Þurrheyshlöður á steypum grunnni úr timbri, asbesti, jární eða öðru jafngildu efni:

Þær skulu vera traustar að efni og frágangi. Varðandi grunnvatn og gólf gilda sömu fyrirmæli og um hlöður taldar undir staflið a.

- c. Votheyslhöður, steypar, með þaki úr varanlegu efni:

Hringlaga votheyslhöður séu ekki minni en 3 m í þvermál. Höður með annarri lögun skulu ekki hafa minni grunnflöt en sem því svarar, og vel skal steyp í öll horn hlöðunnar. Höðurnar séu vel sléttar að innan. Frárennsli sé úr botni.

Ef ferhyrnd votheysgeymsla er steypd síðar inni í steinsteyptri þurrheyshlöðu, þannig að einn eða fleiri veggir votheyslhöðunnar sparist, lækkar

ríkisframlagið hlutfallslega eftir því, enda hafi ríkisframlag verið greitt 92 til byggingar þurrheyshlöðunnar. 17. maí

Þannig sé gengið frá bæði þurrheys- og votheyshlöðum að utan, að jarðvegsþungi í sambandi við frostverkanir sé ekki hættulegur fyrir veggina.

13. gr.

Skýlt er héraðsráðunautum að tilkynna Búnaðarfélagi Íslands, ef jörð, um í umdæmum þeirra er skipt í fleiri blýli, eða ef tvö eða fleiri býli eru sameinuð í ábúð eins manns. Skýrslur héraðsráðunauta skulu ávallt bera með sér, hverjir séu ábúendur jarðanna.

Héraðsráðunautar og mælingamenn, er annast úttekt jarðabóta, skulu skila jarðabótaskýrslum til Búnaðarfélags Íslands svo fljótt, sem verða má, og eigi síðar en fyrir lok febrúarmánaðar ár hvert.

14. gr.

Ríkissjóður greiðir verðlagsuppbætur á jarðabætur þær, sem taldar eru í 11. og 17. gr. reglugerðar þessarar, samkvæmt vísitölu framfærslukostnaðar, að undanteknum tölulið III. (vélagrafnir skurðir) í 11. gr.

Af framlögum þeim til jarðabóta, sem talin eru í 11. gr., renna 5%, að viðlagðri verðlagsuppbót, til hlutaðeigandi búnaðarféлага til sameiginlegra félagsþarfa.

15. gr.

Búnaðarfélag Íslands skal halda spjaldskrá yfir jarðabætur og jarðabótaframlög til hvers býlis og hjá hverjum jarðabótamanni. Spjaldskrá þessi skal tilgreina hverjar umbæturnar eru, svo sem rými ábúðarhúsa og heyhlaðna, lengd og rými skurða o. s. frv. Skrásettar skulu allar umbætur þær, er unnar hafa verið og ríkisframlag það sem greitt hefur verið frá því jarðræktarlög nr. 43 23. júní 1923 gengu í gildi. Skrásetning þessi tekur og til þjóð- og kirkjujarða, að því er snertir upphæðir þær, er þessum jörðum ber í jarðræktarframlögum. Skal þá skrá sérstaklega, hve mikið af framlaginu gengur til afgangsgreiðslu. Á sama hátt skal skrá þær jarðabætur, sem unnar eru á ræktunarlöðum í kaupstöðum og kaupþúnum.

16. gr.

Ekkert ríkisframlag greiðist til jarðræktar og bygginga á því landi, sem ætla má að dómi Búnaðarfélags Íslands, að tekið verði á næstu 20 árum, eftir að verkið er unnið, til lóða undir hús, fiskreiti eða til annars, sem er óviðkomandi jarðrækt.

17. gr.

Ábúendur þeirra jarðeigna ríkisins, sem ekki eiga kost á ábúð samkvæmt lögum nr. 116 30. des. 1943, um ættaróðal og erfðaábúð, mega vinna jarðarafgjaldið af sér með þeim jarðabótum, sem framlag er veitt til samkvæmt 11. gr. Reiknast þær til afgangsgreiðslu 50% hærri en styrkuppþæðinni nemur.

III. KAFLI

Um Vélasjóð.

18. gr.

Framkvæmdastjóri Vélasjóðs hefur fyrir hönd Vélanefndar aðalumsjón með rekstri skurðgrafa, svo og annarra jarðræktarvéla, er sjóðurinn kann að eignast eða starfrækja.

92

17. maí

19. gr.

Landþurrkunar- og áveitufélög, sem stofnuð eru samkvæmt fyrirætlunum vatnalaga, nr. 15 frá 23. júní 1923, 4. og 8. kafla, hafa rétt til að fá skurðgröfur og jarðræktarvélar Vélasjóðs leigðar, eftir því sem ástæður leyfa og Vélanefnd ákveður. Hið sama gildir um ræktunarframkvæmdir á vegum ríkisins, búnaðarsambönd, ræktunarsambönd, hreppabúnaðarfélög, bæjar- og sveitarfélög.

Leiga vélanna skal ávallt fara fram samkvæmt skriflegum leigusamningi, og sé tilgreindum leigutími, er að jafnaði skal vera 1 ár, leigugjald, gjalddagi o. fl., er varðar leigukjör og skilmála, svo og önnur atriði, er til kunna að koma.

Leigan skal miðuð við, að hægt sé að viðhalda vélakosti og endurnýja hann á eðlilegan hátt og eftir því sem þörf krefur. Leigu fyrir skurðgröfur skal miða við grafinn rúmmetra; heimilt er þó, þegar um sérstæð verkefni er að ræða, að leigja gröfuna gegn ákveðnu gjaldi á klukkustund.

20. gr.

Leiga eftir skurðgröfur Vélasjóðs skal greidd að fullu fyrir árslok árið, sem unnið er. Þó skal Vélanefnd heimilt að taka ávísanir á framlag ríkissjóðs til framræslunnar, er greiðast skal að lokinni úttekt, gildar sem greiðslu á allt að helmingi leigunnar, enda komi samþykki landbúnaðarráðuneytisins til.

Vélanefnd er heimilt að krefjast þess, að leigutaki setji tryggingu fyrir greiðslu leigugjalda eftir skurðgröfur þær, sem þeim eru seldar á leigu.

Vélanefnd getur krafizt að allt að helmingur áætlaðs leigugjalds greiðist fyrir fram, ef sérstakar ástæður þykja til, að dómi nefndarinnar.

21. gr.

Leigutaki greiðir allan kostnað við rekstur véla þeirra, er Vélasjóður selur á leigu, en hann telst:

- a. Leiga til Vélasjóðs.
- b. Laun manna þeirra, er með vélarnar vinna, slysatryggingariðgjald þeirra, svo og fæði og húsnæði, enda samþykki Vélanefnd kostnaðarliði þessa.
- c. Brennslu- og smurolíur.
- d. Vírur og flekar, sem notaðir eru við gröftinn.
- e. Aðdrættir allir til vélanna, svo og flutningur til og frá verkstæði á vélahlutum þeim, er gera þarf við.
- f. Vinna og kostnaður við að búa gröfuna í vetrarlægi.
- g. Heimilt er leigutaka að leggja á liðina b.—f. í þessari grein fyrir stjórnar- og innheimtukostnaði allt að 5%.

22. gr.

Leigutaki skal hafa eigi færri en 2 menn, sem færir eru úm að stjórna vélinni við gröft, en 3—4 menn, ef vaktaskipti eru viðhöfð, enda samþykki Vélanefnd ráðningu manna þessara. Heimilt er að láta skurðgröft fara fram í ákvæðisvinnu, sé sú ráðstöfun hagkvæm og samþykkt af Vélanefnd.

23. gr.

Leigutaki skal ávallt gæta fyllstu hagsýni við skipulagningu vinnunnar, flutning véla milli vinnustaða, svo og allt það, er hefur áhrif í þá átt, að auka afköst vélanna og gera vinnuna sem ódýrasta.

24. gr.

Leigutaki skal ávallt láta skurðgröfumenn framkvæma allar minni háttar viðgerðir eins fljótt sem frekast er unnt. Í því sambandi skal ávallt leita eftir, hvort

vélahlutir, er kunna að vanta, eru fyrir hendi í efnisgeymslu Vélasjóðs, áður en til nýsmíðis er gripið. Þegar um meiri háttar bílanir er að ræða, skal framkvæmdastjóri eða viðgerðarmenn Vélasjóðs til kvaddir og leitað álits þeirra og forsagnar. Skylt er skurðgröfustjórum að aðstoða viðgerðarmenn Vélasjóðs við viðgerðir, Vélasjóði að kostnaðarlausu. Kræfir viðgerðarreikningar leigutaka skulu úrskurðaðir af framkvæmdastjóra Vélasjóðs og endurgreiddir samkvæmt því.

Leigusali (Vélasjóður) er skyldur til að hafa skurðgröfur sínar í leigufæru standi, þegar þær eru afhentar til leigu, og hraða viðgerðum á þeim, eftir því sem unnt er. — Verði leigutaki fyrir miklu tjóni vegna vanrækslu á þessu, ber leigusala að bæta tjón það, er af slíku kann að leiða.

25. gr.

Framræsla, sem unnin er með skurðgröfum, skal ávallt framkvæmd samkvæmt áætlun, gerðri eða samþykktri af hlutaðeigandi héraðsráðunaut eða jarðræktarráðunaut Búnaðarfélags Íslands, ef héraðsráðunautur er ekki starfandi á svæðinu.

Við útreikning leigu eftir skurðgröfur Vélasjóðs skal úttekt héraðsráðunauta og mælingarmanna búnaðarsambandanna lögð til grundvallar.

26. gr.

Leigutaki skal mánaðarlega láta framkvæmdastjóra Vélasjóðs í té vinnuskýrslur, svo og í árslok ársskýrslu um vinnuafköst og kostnað við framkvæmdirnar, á þar til gerðum eyðublöðum, er Vélasjóður lætur í té.

Ársskýrsla skal send Vélasjóði strax, þegar vinnu er hætt og úttekt verksins hefur farið fram.

27. gr.

Vélanefnd aðstoðar ræktunarsambönd og aðra þá aðila, er eiga skurðgröfur og starfrækja þær við framræslu til ræktunarþarfa, varðandi útvegum varahluta og víra og við viðgerðir, á allan þann hátt, sem kostur er, kringumstæður leyfa og eftirlit með slíkum vélakosti á vegum Vélanefndar gefur tilefni til.

IV. KAFLI Almenn ákvæði.

28. gr.

Sá, er segir héraðsráðunaut, mælingamanni eða Búnaðarfélagi Íslands vísitandi rangt til um framkvæmdir og gerð þeirra jarðræktar- og húsabóta, sem framlag er greitt til samkvæmt jarðræktarlögum, eða brýtur að öðru leyti í bága við ákvæði laganna og reglugerðar þessarar að því, er verulegu máli skiptir, skal sæta sektum frá 100—1000 krónum, og ef það er gert í eigin hagsmunaskyni má þyngja refsinguna um helming.

29. gr.

Brjótí héraðsráðunautur, mælingamaður eða ráðunautur Búnaðarfélags Íslands þær fyrirskipanir, er honum eru settar í erindisbréfi, eða fari ekki eftir fyrirmælum jarðræktarlaga og reglugerðar þessarar, skal hann sæta sömu refsingu, er getur í 28. gr., nema þyngri refsing liggji við að lögum.

Með mál út af brotum á þessari grein og 28. gr., skal farið sem almenn lögreglu-mál.

30. gr.

Búnaðarfélag Íslands gefur út fyrirmæli og leiðbeiningar um gerð jarða- og húsabóta, sem framlag er veitt til úr ríkissjóði, samkvæmt jarðræktarlögum og reglugerð þessari, svo og um úttekt þeirra.

92

Ákvæði til bráðabirgða.

17. maí

Meðan eigi er, að dómi Búnaðarfélags Íslands, völ á nægilega mörgum búfræðingum með sömu eða meiri menntun en gert er ráð fyrir í framhaldsdeild bændaskólans á Hvanneyri, til að gegna héraðsráðunautsstörfum, má til bráðabirgða og til eins árs í senn með samþykki Búnaðarfélags Íslands ráða til þessa starfa búfræðinga með venjulegri búfræðimenntun, og miðast þá launakjör þeirra við X. flokk launalaganna.

Verkfærakaupasjóður leggst niður, og innstæður einstakra hreppabúnaðarfélaganna greiðist til þeirra.

Til ársloka 1952 skal þúfnasléttun í túni njóta 400—500 kr. framlags á ha, að viðbætti verðlagsuppbót samkvæmt ákvæðum 14. gr., enda skal framlagið bundið því skilyrði, að minnst $\frac{1}{10}$ túnþýfisins sé sléttaður árlega, meðan þessi ákvæði gilda, miðað við skýrslur Búnaðarfélags Íslands yfir túnþýfi í landinu frá 1945.

Eftir árslok 1952 gilda sömu ákvæði um framlag til þúfnasléttunar í túni, eins og um vinnslu og jöfnun lands vegna akur- og túnræktar, sbr. 11. gr., tölulið IV., jarðrækt, enda skulu héraðsráðunautar og mælingamenn kynna sér við úttekt, að um vinnslu túnþýfis sé að ræða, en eigi sáðskipti á áður ræktuðu og vélsléttu landi.

Til ársloka 1960 skulu þau býli, er eigi hafa 10 ha tún, njóta 300 kr. framlags á ha til jarðræktar, að viðbætti verðlagsuppbót, enda sé býlið í sérábúð og eigi sameinað öðru býli til ábúðar, sbr. 13. gr.

Reglugerð þessi er sett samkvæmt lögum nr. 45 17. maí 1950 — jarðræktarlög —, til að öðlast þegar gildi, og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Landbúnaðarráðuneytið, 17. maí 1951.

Hermann Jónasson.

Arní G. Eylands.

93

24. maí

ARÐSKRÁ

fyrir Veiðifélagið Birtingur í Dalasýslu.

Kross	103	einingar.
Skarð	73	—
Giljaland	25	—
Smyrlahóll	102	—
Villingadalur	53	—
Mjóaból	42	—
Núpur	53	—
Leikskálar	53	—
Skriðukot	47	—
Hamrar	56	—
Jörvi	98	—
Stóra-Vatnshorn	166	—
Saurstaðir	54	—
Litla-Vatnshorn	75	—

Samtals 1000 einingar.